



Dato: 15.06. 2009
Arkivref: 2009/6520-3

Saksnr	Utvalg	Møtedato
26/09	Hovedutvalg for samferdsel og miljø	17.06. 2009

Uttalelse til forslag om statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging

Innstilling

- 1. Hovedutvalget for samferdsel og miljø bifaller Miljøverndepartementets arbeid for å styrke klima- og energiplanleggingen i fylkeskommuner og kommuner. Utvalget vil samtidig påpeke behovet for å etablere formålstjenlige, regionale insentiver. Utvalget etterlyser videre at klimatilpasning tas inn i retningslinjene.*
- 2. Hovedutvalget for samferdsel og miljø påpeker at et nasjonalt engasjement i første omgang bør følges opp med insentiver for å styrke kompetansen på kommunalt og regionalt nivå knyttet til klima- og energiplanlegging.*

Saksprotokoll i Hovedutvalg for samferdsel og miljø - 17.06. 2009

Fylkesrådmannens innstilling

- 1. Hovedutvalget for samferdsel og miljø bifaller Miljøverndepartementets arbeid for å styrke klima- og energiplanleggingen i fylkeskommuner og kommuner. Utvalget vil samtidig påpeke behovet for å etablere formålstjenlige, regionale insentiver. Utvalget etterlyser videre at klimatilpasning tas inn i retningslinjene.*
- 2. Hovedutvalget for samferdsel og miljø påpeker at et nasjonalt engasjement i første omgang bør følges opp med insentiver for å styrke kompetansen på kommunalt og regionalt nivå knyttet til klima- og energiplanlegging.*

Utvalgets behandling:

Votering:

Fylkesrådmannens innstilling ble enstemmig vedtatt

Utvalgets vedtak:

1. *Hovedutvalget for samferdsel og miljø bifaller Miljøverndepartementets arbeid for å styrke klima- og energiplanleggingen i fylkeskommuner og kommuner. Utvalget vil samtidig påpeke behovet for å etablere formålstjenlige, regionale insentiver. Utvalget etterlyser videre at klimatilpasning tas inn i retningslinjene.*
2. *Hovedutvalget for samferdsel og miljø påpeker at et nasjonalt engasjement i første omgang bør følges opp med insentiver for styrke kompetansen på kommunalt og regionalt nivå knyttet til klima- og energiplanlegging.*

Saksredegjørelse

Bakgrunn

Regjeringen signaliserte i *Klimameldingen*, St.meld. 34 (2006-07), at den ville vurdere rikspolitiske retningslinjer for kommunalt klimaarbeid. På denne bakgrunn har Miljøverndepartementet sendt på høring utkast til statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging i kommunene. En statlig planretningslinje har tilsvarende funksjon etter den nye plan- og bygningsloven som en rikspolitisk retningslinje har etter plan- og bygningsloven av 1985.

Departementet vil med en statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging konkretisere statlige forventninger til planleggingen i kommunene og fylkeskommunene. Regjeringen har som mål at alle kommuner og fylkeskommuner gjennomfører slik planlegging og integrerer den i sin ordinære planlegging etter plan- og bygningsloven. Departementet vektlegger at klima- og energiplanleggingen er spisset og relevant i forhold til klimautfordringene.

Miljøverndepartementet ber i sitt høringsbrev om synspunkter på utkastet til statlig planretningslinje og hensiktsmessigheten av en slik retningslinje. Regjeringen vil vurdere fastsetting av slik retningslinje på bakgrunn av høringsuttalelsene.

Premisser og problemstillinger

Høringsdokumentet er delt i en kortfattet planretningslinje i 6 punkter, og en utfyllende kommentar i 4 hovedpunkter med en rekke underpunkter.

Utkast til planretningslinje. Av formålet i punkt 1 framgår at regjeringen har et generelt ønske om at kommunene (og fylkeskommunene) ”går foran i arbeidet med å redusere klimagassutslipp”. Det er ikke tydeliggjort i kommentaren hva staten legger i denne målsettingen. De øvrige to målene er mer presist formulert.

Den utfyllende kommentaren kan tolkes slik at et av formålene med planretningslinjen er å avdekke og belyse lokale utfordringer og behov med hensyn til barrierer og virkemidler; men dette er ikke formulert som mål i punkt 1.

I retningslinjen (og kommentaren) er kommunale og regionale mål for arbeidet med klimatilpasning utelatt.

I punkt 3 stilles krav til kommunal klima- og energiplanlegging, at den skal utformes i kommuneplanen eller som kommunal delplan og at den skal følges opp i handlingsdelen. Det presiseres imidlertid ikke at retningslinjen skal legges til grunn for egen virksomhet. Her er kravet til fylkeskommunen tydeligere; regionalplanlegging ”innenfor eget ansvars- og påvirkningsfelt”. Av kommentarene framgår at planleggingen skal omfatte alle deler av kommunens virksomhet, sam-

tidig heter det i kommentaren til punkt 4: "Kommunene **oppfordres** også til å sette seg egne tiltaksmål." [Vår utheving.] Dermed stiller ikke retningslinjen krav om tiltaksmål for nettopp det området hvor kommuner har størst grad av virkemidler.

I planretningslinjens punkt 4 gjennomgås felleselementer i kommunale/fylkeskommunale klima- og energiplaner. Her kreves oversikt over (klimagass-) "utslipp i kommunen fordelt på kilder/ sektorer" og "energisystem, energiforsyning og tilgang på energi". Retningslinjen nevner ikke data om historisk utvikling av klimagassutslipp og energibruk (fordelt på kilder), men dette presiseres som krav i utfyllende kommentar. Retningslinjen krever videre (minimum) 10 års fremskrivning av utslipp (dersom tiltak ikke gjennomføres); dessuten forventet energietterspørsel og -produksjon for samme tidsperiode.

Ifølge underpunkt 4d) skal planen inneholde: "Ambisiøse mål for utslippsreduksjoner i forhold til fremskrivningene." Dette forklares i kommentaren med at det skal formuleres mål for de 3 tiltaksområdene utslippsreduksjon, energieffektivisering og energiomlegging. Hva retningslinjen legger i "ambisiøse mål" blir ikke utdypet i kommentaren. Tvert om blir kravet svekket ved formuleringen: "Hver kommune **oppfordres** til å sette ambisiøse mål." [Vår utheving.] I kommentaren konkretiseres som et minimum at det settes mål for de sektorer kommunen "har særlige virkemidler innenfor", men det framgår klart at det foretrekkes at kommunen setter mål for hele kommunen, også for sektorer/virksomhet som kommunen i liten til middels grad har virkemidler for. Da skal planen angi hvilke aktører som er ansvarlig for å iverksette de påkrevde virkemidlene, og helst også skissere samarbeidsmodeller for å oppnå målene.

Avslutningsvis påpekes under punkt 4 at planleggingen kan inkludere andre elementer enn retningslinjen krever, men klimatilpasning blir ikke nevnt.

Utkast til utfyllende kommentar. I tillegg til ovennevnte gjennomgang som relaterer seg direkte til planretningslinjen, har kommentaren en del tekst som skal lette gjennomføringen av planarbeidet. Det henvises således til flere nettsteder for veiledning og datainnsamling, og i et eget underkapittel i punkt 4 er utvalgte hjelpemidler og verktøy samlet.

Departementet synliggjør i kommentaren også en forventning om at alle kommuner (og fylkeskommuner) innen 01.07.10 har gjennomført klima- og energiplanlegging i sin kommuneplan (regionplan) eller i en egen kommunedelplan (regional delplan).

Kommentarutkastet framhever under punkt 3 betydningen av interkommunalt samarbeid og fylkeskommunal innsats; dessuten betydningen av god og relevant involvering i planprosessen. Det understrekes i denne sammenheng at klima- og energiplanen skal være et offentlig dokument, og lett tilgjengelig i høringsprosess og etter vedtak.

I punkt 4 kommenteres en studie fra SFT, som viser et reduksjonspotensial i kommunal sektor på 8 millioner tonn CO₂-ekvivalenter innen 2020, dvs. 14 % av antatt, nasjonale utslipp i 2020. Av dette utslippet har kommunene "stor grad av virkemidler" for tiltak som kan gi en utslippsreduksjon på 2,8 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. Av dette er vel halvparten knyttet til stasjonær energibruk.

Videre gjennomgås tiltaksområdene areal- og transport, avfall, stasjonær energibruk og landbruk; de to første svært summarisk. Innenfor landbrukssektoren nevnes en rekke tiltak, samtidig som det inntil videre frarås å legge karbonbinding i jord og skog inn i utslippsregnskapet, og utrede tiltak.

Fylkesrådmannen vurderinger og anbefalinger

Akershus fylkeskommune har de siste år i tråd med *Klima- og energihandlingspakke for Oslo-regionen* (vedtatt i 2005) nedlagt et betydelig arbeid for å bidra til god klima- og energiplanlegging i Akershus-kommunene. Dette har resultert i opprettelse av kompetansenettverk i samarbeid med

KS (*Livskraftige kommuner*) og i samarbeid med regionråd. Av Akershus' 22 kommuner har 21 nå enten vedtatt klima- og energiplan, eller de er i gang med planarbeidet.

I dette arbeidet har fylkesrådmannen erfart at det er et stort behov for kompetanseoppbygging i kommunene. Mange kommuner har dessuten til dels betydelig kapasitetsunderskudd, og har valgt å løse dette ved å innhente konsulenthjelp i planarbeidet. Dette har i en del tilfeller gått ut over involvering og forankring i kommunen. Blant Akershus-kommunene har første generasjon plandokumenter følgelig både ulik kvalitet, forankring og planstatus.

Fylkesrådmannen mener følgelig at en statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging er et fornuftig tiltak for å få en økt, og lik kvalitet, med hensyn til planstatus for Akershus-kommunene. Klimasamarbeidet i Osloregionen har i mange år etterlyst større statlig engasjement, og erfaringene fra dette arbeidet viser at dette også har vært et savn blant Osloregionens kommuner. Det er derfor gledelig at regjeringen nå i stadig større grad retter innsatsen mot kommunesektoren.

I årene framover vil pågående klimaendringer i økende grad få betydning for kommunal planlegging. Fylkesrådmannen mener derfor at klimatilpasning bør være en naturlig del av en overordnet klimaplan for kommunene.

Fylkesrådmannen er likevel noe skeptisk til en overdreven statlig styring av kommunalt ansvar uten at dette følges opp med insentiver for å nå nasjonale og regionale mål.

En forutsetning for kommunal og regional satsing innen klima- og energiplanlegging er kompetanse. Erfaringen fra det kommunale arbeidet med klima- og energiplaner viser at denne ikke er tilstrekkelig til stede i kommunene i dag. Det bør være første prioritet for et statlig ansvar at det tilrettelegges for kompetansebygging på kommunalt og regionalt nivå. Da vil man sikre den nødvendige forankringen internt i organisasjonene.

Oslo 16.06.09

Harald K. Horne
fylkesrådmann

Saksbehandler: Stig Hvoslef

Vedlegg:

1. Høringsbrev, utkast til statlig planretningslinje
2. Utkast til statlig planretningslinje for klima- og energiplanlegging